

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

4 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
tiska primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za ceilo leto . . . 10 gl. — kr.,
za polleta . . . 5 " " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za ceilo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijtovi hiši,
št. 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Državni zbor o bosniški upravi.

Vladni postavni načrt o bosniški upravi bil je v državnem zboru sprejet. Ustavoverci so pustili svojo mržnjo do Bosne ter so deloma tudi za postavlo glasovali, ker se vendar dejanskim razmeram ustavljati ne morejo in ker mora naposled vendar nek red napraviti se v novopridobljeni deželi. Postava sama na sebi nima nič zanimivega, prilega se najnujnejšim potrebam, drugače je pa brez vsake posebnosti. Bosna se bo vladala še naprej absolutno, ali če hočemo, vojaško. Narodni duh bosanskega ljudstva ne najde nobene podpore, da bi se oživil in razvil, o samoupravi ni še nobenega sluha.

Izvrstno sta govorila o Bosni česka voditelja Brauner in Rieger. Povdarjala sta, da Slovani niso zadovoljni s sedajno upravo Bosne in tudi ne s predloženo postavlo, vendar glasujeta za njo, ker mora vendar nek red biti. Brauner je med drugim rekel: „Avstrija ima do Bosne pravico, ne po berlinskem miru, ampak po pravici meča; dolžnost Avstrije je, kultivirati zemljo in narod v Bosni, zbuditi narodove moči; prva stvar je, da se posestva zemljišč vredé, da bo vsak vedel, kaj je njegovo, da mu tega nihče vzeti ne bo mogel. Mi smo deželo dobili v jako slabem in zanemarjenem stanju; cela uprava se mora prenoviti in na trdno, pravično podlago postaviti. Gledati se mora na to, da se po tem davki uredé, ker nam mora za to mar biti, da bo dežela svoje stroške sčasom samo plačala, da je ne bomo zmirom mi iz svojega žepa zakla-

dali. Za uradnike naj se jemljejo, kolikor mogoče, domači Bošnjaki; če prav niso dosti izobraženi, našlo se bo med njimi dosti talentiranih glav, ki se bodo dale tu pa tam porabiti. Jugoslovani imajo jako živo narodno in versko zavest; ta zavest se ne sme žaliti. Kakor sta sv. Ciril in sv. Metod krščansko vero hitro razširila med Slovani, ker sta spoštovala in gojila slovanski jezik in narodove šege, tako si bo tudi Avstrija le na način hitro pridobila simpatije Jugoslovanov, ako bo njih jezik, njih navade in njih narodno samostojnost spoštovala. Nobeno veroizpovedanje se ne sme nazaj staviti, noben narod se ne sme postaviti za hegemonu. Mi Slovani v Avstriji smo pred hegemoni že dosti prestali, zato bi radi še Slovane v Bosni pred to nesrečo obvarovali. Ni ga hujšega trinoštva, kakor če se en narod za varuha in gospodarja drugemu narodu postavi. Potem pa naj se Bošnjaki tudi med vojake uvrsté, oni bodo kinč naše armade, junaštvo Hercegovcev je obče znano. To sem mislil povedati v korist Jugoslovanom.“

Rieger pa je rekel: „Mi nismo s to postavlo nikakor zadovoljni, pa naše mnenje v odseku ni prodrlo, in tako moramo za postavlo glasovati, ker boljše ni. Sploh se ne vé, kam Bosna spada, ali k Cisajtaniji, ali k Ogerski, ali k Hrvaški. Obžalovaje smo opazili, da postava ne govori besedice o samodoločbi teh dežel. Mi bi želeli, da bi tudi Bošnjaki svoj deželni zbor dobili, kjer bi mogli svoje želje izraziti. Pravi se, da še niso zreli za svobodo; jaz pa pravim, da je vsak narod zrel za svo-

bodo, samo da morajo svobodne ustanove primerne biti omiki dotičnega naroda. Žalostno je tudi, da vsled Andrassyjeve pogodbe še zmirom sultana kot gospodarja Bosne priznavamo. S svojimi idejami pa v odseku nismo prodrli, ker je vlada drugih nazorov, in ker se je ozirjal tudi na Madjare, zatoraj nam ne ostane družega, ko za postavlo glasovati, ker nek red mora biti v deželi.“

Akoravno pa naši slovanski poslanci niso prodrli s svojimi nazori o upravi Bosne, dosegli so vendar, da se je sprejela sledeča resolucija kot pridatek postave:

„Vlada se pozivlja, naj pri upravi Bosne in Hercegovine na to gleda, da se bo vladalo s pomočjo domačih (bosanskih) ljudi v narodnem duhu in pocieni, in da se zemljišno vprašanje kmalo uravna, pa tako, da Avstriji iz tega ne bodo narastli novi stroški.“

Se ve da je le od dobre volje vladine odvisno, ali se hoče na to resolucijo ozirati, ali pa ne. V drugem pa jo bodo okolnosti prisilile, da narodnega in verskega čuta bosanskega prebivalstva ne bo smela prehudo žaliti ali prezirati.

Politični pregled. Avstrijske dežele.

V Ljubljani 6. februarja.

„Narodu“ se iz Dunaja telegrafira prav vesela novica, da je postal konservativni baron **Kriegsau naučni minister**, Streymayr obdržal le justico. Toliko strahovani narodni učitelji po Slovenskem bodo veselja za-

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

LV.

Šesta šola! Ne bojte se, da bi to leto ob širno popisoval. Za-me je bilo važno zato, ker je odločilo mojo osodo, toraj bom omenil le tistih dogodbe v šoli in zunsaj nje, ki so k temu pomagale.

V tej šoli smo bili že „eden za vse, vsi za enega“, to je kakor roj čebel, a vsi slovenskega duha. Osnovala se je tisto leto čitalnica, do tje še nepoznana reč, in mi študentje smo bili jako radovedni, kaj je to. Svoje prostore je imela pri „Mokarji“ (takrat že „Slonu“), jaz pa sem bil nekak pomočnik sinu sošolcu, toraj sem prišel v to hišo, kateri sem za marsikaj hvaležen.

Nekega večera greva s tem Mokarjevim sinom v bralno sobo čitalnice, plašna, kakor so študentje, da bi jaz malo ogledal si to svetišče. Komaj pa stopiva v sobo, naju zapazi odbornik g. Pirkar, takrat učitelj na realki, zdaj deželni šolski svetovalec. Kako sva prišla ven, ne vem več, le vrata so se nama za hrbtom trdo zaprla tako, da sem jaz ves splašen stekel po stopnicah. Vendar me je domači sin

tako potolažil, da sem šel čez neksj dni, ko ni bilo nobenega človeka v sobah, ogledat si tisti narodni hram, ki je bil takrat še zelo boren in pohleven, in nekak poseben duh je takrat pihnil vá-me. — Na ta način si je polagoma vsa naša šola skrivaj ogledala ljubljansko čitalnico, ki je bila takrat še v povojih, a vendar imela uda marsikterege, ki ga zdaj beremo med najhujšimi nasprotniki.

To je bila edinost v naši šoli! S slovenskim jezikom ni bilo veliko boljše od prej, učil ga je suplent, zdaj profesor, ki ga pa ni veliko več znal, kakor ga morda zdaj zna, če ravno je rojen Ljubljančan. Nič ne de, duh je bil pri nas že in politično življenje zbujeno, to je pokazala dogodba, ki je takrat veliko hrupa naredila po Ljubljani, zato je vredna, da jo tu zapišem.

Bilo je o sv. Telesu. Takrat smo hodili vsi za procesijo, pred nami naša zastava, katero so nosili trije osmošolci po stari navadi v fraku, rokovicah in cilindrih v roki. Vodja gosp. dr. Mitteis je tudi tisto leto v osmi šoli odločil tri ponosnejše, da bodo nesli zastavo — v frakih in cilindrih. Ali čuda! Vodja ni verjel svojim ušesom, ko je slišal, da ne ti trije in tudi nihče drugi osmošolec nima fraka in

cilindra in bi ga tudi ne oblekel, če bi ga prav imel. Pač pa ima skoro vsak narodno „zurko“.

„Kaj? Je mar panslavizem že pritepel se v osmo šolo? No, le stojte, za kazen in sramoto vam bodo letos zastavo nesli sedmošolci!“

Tako govori vodja, trd nemeč, ki je bil brž ves prehlajen, če je le slovenska sapica pihnila ná nj, in drvi v sedmo šolo. Pa tam ni prav nič drugače, dosti zurk, fraka in cilindra nobenega.

Pridere k nam. Nič bolje. Nobeden izmed nas nima fraka in cilindra in si ga tudi na posodo ne upa dobiti.

„Dobro! Bote pa imeli sramoto, da bodo petošolci nosili zastavo.“

Vodja dere v peto šolo, ali tudi tam se ne pui nobeden za čast „barjakterja“ v fraku in s cilindrom. Niže vodja ni plezal in tako smo šli za procesijo brez zastave, čemur se je vse mesto čudilo.

Tudi po gimnaziji je bilo drugi dan veliko govorjenja o tem, posebno pa še, ker se je pri nas to-le zgodilo.

Naš sošolec K., ki je zdaj na Ruskem, je bil dober risar humorističnih figur, posebno karikatur. V petek popoldne smo prišli neko-

vriskali, mogočnost Pirkerjev, Thum in Zim je razpadla v svoj nič. Več o tem prihodnjic, če se novica potrdi.

Državni zbor se bo še pred veliko nočjo sklenil, in **deželni zbori** se prično po veliki noči.

Avstrijske **Poljake** hudo jezi, da je konservativec Hübner govoril za zvezo z Rusijo, ter hočejo skor neko mržnjo pokazati nasproti avtonomistom; „Politik“ jih tolaži, da Hübner ni govoril v imenu Čebov. To je pa od strani „Politike“ tudi hinavščina, ker mi Slovenci, kakor Čehi, gotovo raje vidimo zvezo z Rusijo, nego pa z lačno, prekanjeno Prusijo.

Vnanje države.

Laški parlament, ki je bil nedavno zaprt, se 17. t. m. zopet skliče.

V **Peterburgu** je policija zasačila neko skrivno tiskarno v 5. nadstropji neke hiše ter dobila več tiskanih eksemplarov nihilističnega časopisa „Zemlje i Volja“, ter zaprla 2 možka in dve ženski osebi. Tretji možki z imenom „Deutsch“ se je pa ustrelil. Ime kaže, da je Nемец, iz tega se vidi, da le Nemci po Rusiji škodljivi nihilizem razširjajo.

V vnanji politiki vse politične kroge in časopise najbolj zanimiva **nova nemška vojna postava**. Ruski časnik „Novoje Vreme“ piše o nemški vojni sile sledeče: „Prava vojna sila kake države je v njeni aktivni vojski, nemška aktivna armada je le ne mnogo manjša od francoske. Nemčija ima 18, Francija pa 19 vojnih korov, ker so francoski in nemški vojni kori blizo enako močni, se potem ne more govoriti, da francoska vojna sila znatno presega nemško, posebno če se v ozir jemlje, da 19 francoski vojni kori stojijo v Algiru. Rusija ima tudi 19 armadni korov, pa so nekteri mnogo večji od nemških, toraj ruska armada številno presega nemško. Pri tem se pa ne sme pozabiti, da na Kavkazu stoječih vojnih čet Rusija v kaki evropski vojni ne more postaviti na bojišče. Zato se Nemčiji zavolj manjšega števila vojne ni treba Rusije bati. Nova vojna postava pa pomnožuje nemško armado za en celi vojni kori, in ob enem število kanonov vsakega kora na enako število s francoskimi. Tako bo nemška aktivna armada preseglja francosko, a bo le

malo manjša od ruske, med tem ko Rusija mora braniti veliko večje okrožje. Če se še pomisli, da ima Nemčija več in boljše konjštvo, če se ozira na izvrstno organizacijo nemške deželne brambe, nadalje popolnosti mobilizacijske sisteme, in vojnim potrebam dobro prirejene železnice, in mnogoštevilne nemške utrdbe na vzhodni in zapadni meji je jasno da se Nemčiji ni treba bati za obstanek. Nasprotno — njena vojna je za vspešno ofenzivno vojsko pripravljena.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 5. februarja. (Iz državnega zbora. — Naučni minister. — Predlog glede premembe šolskih postav. — Poljaki in ministerstvo.) Državni zbor je v zadnji seji volil ude državne sodnije, ki preiskuje in sodi ministre, ako se glede vstave tako pregrešče, da jih je treba tožiti. To se sicer le redkokrat zgodi in v 9 letih, odkar obstoji ta sodnja, ki se izvoli za 6 let, še nobenkrat ni poslovala, vendar pa je zavoljo gori omenjenega vzroka to sodišče silno važno. Izvoljeni so bili samo možje desne stranke, kar liberalne liste hudo peče, češ, da so avtonomisti s tem pokazali, česa se imajo liberalci od njih nadejati. Tega pa ti listi ne povedo, da je desna stranka levičarjem ponudila imenovanje 3 kandidatov iz njihove stranke, pa levičarji niso hotli nobenega porazumljenja ter so na svoje volilne liste zapisali vseh prejšnjih 12 sodnikov, kar je desničarje pripravilo, da so tudi oni vseh dvanajst vzeli izmed svojih političnih prijateljev. Pri začetku seje manjkalo je pa na obeh straneh toliko poslancev, da so bili z večino enega samega glasu izvoljeni gospodje: Dr. Ivčević, odvetnik v Zadru, Krainski, posestnik v Galiciji, Schenk, višji deželni sodnik v Pragu, dr. Kozanek, odvetnik v Kromerizu, dr. grof Schönborn na Dunaji, dr. Porzer, odvetnik na Dunaji, Angelo Negrelli, penz. sodnik v Primeru na Tirolskem. Gospodje dr. Dominikuš, odvetnik v Mariboru, dr. Ziblikiewicz, odvetnik v Krakovem, in dr. Naschberger, odvetnik v Lincu, pri prvi volitvi niso dobili absolutne večine, pa so pri drugi volitvi zmagali z zdatno večino. Udje državne sodnije ne smejo biti ob enem državni poslanci.

Drugi predmet dnevnega reda je bila postava o bosenski upravi, ki je bila sprejeta skoraj enoglasno, ker so le nekteri naprednjaki zoper njo glasovali. Za postavo sta med drugimi govorila dr. Brauner in dr. Rieger, ki sta vladi priporočala, da naj se v Bosni ozira na narodnost, šege in potrebe tamošnjih prebivalcev, ter tam nastavi ljudi, ki bodo ljudstvo za Avstrijo pridobili. Zoper postavo sta govorila samo Skene in Kronawetter, ki je rekel, da o Bosni brez Bošnjakov ne smemo sklepati, kar sta pa tudi dr. Rieger in dr. Brauner povdarjala.

Danes se prične obravnava o zemljišni davkarski postavi. Večina odsekova je sicer ostala pri svojih predlogih, in jih bo nasvetovala za podlago posebne obravnave, pa vsled temeljitih dogovorov in različnih koristi posameznih dežel se je poslancem dovolilo nasvetovati dodatke, ki bodo postavo tako vravnali, da med nasveti večine in manjšine ne bo skoraj prav nobenega razločka. Poljaki se sicer ustavljajo, pa se bodo morali vdati.

O novem ministerstvu se zdaj zopet govori, da postane baron Kriegsau prav kmalo naučni minister. Stremajer sam dobro ve, da ne bode več dolgo ministroval, in novi minister bode že skoraj proglašen. S Stremajerjem pade tudi od njega državnemu zboru predloženi načrt o zboljšanju duhovske plače pod klop, ker so v tem vsi poslanci ene misli, da se taka postava ne more sprejeti, in da je bilo čudno tak predlog sedanji konservativni večini staviti. Tudi šolsko vprašanje, o katerem so ravno zdaj spregovorili česki škofje v izvrstnem pismu, ki je med judovskimi listi napravilo veliko hrupa, pride na dnevni red, in že danes bode stavila desnica v zbornici sledeči predlog, ki so ga odobrili vsi trije klubi desne stranke: „Visoka zbornica naj sklene: Visoki vladi se naroči, šolske postave temeljito pregledati in osnovati postavni načrt, s katerim bi se v mejah §. 11 lit. i. državnih temeljnih postav odpravile opravičene pritožbe občin in dežel, da so stroški za šole preveliki, in se oziralo na pravice deželam v temeljnih postavah zagotovljene, kakor tudi na verske in narodne potrebe prebivalstva. Po teh načelih osnovane postave naj se kakor hitro mogoče izdelajo in zbornici v obravnavo predlože.“ V prvem branji bo ta

liko prej v šolo in ko se pogovarjamo o dogodbah prejšnjega dne, vzame K. kredo in narisa ž njo na šolsko tablo sledečo jako humoristično podobo.

Trije petelinji v frakih, izpod katerih je molil ošaben rep, in s cilindri na glavi so nésli šolsko zastavo. Petelinom je bil pa K. naredil obraze treh neprijavljenih nemških profesorjev, srednji je imel obraz našega vodje. Za to kopico je capljalo nekoliko putek in piščet ravno tako oblečenih.

V tem, ko se je bila podoba gotovila, se je sešla vsa šola in vsak je stopil k tabli. Smeh je bil grozen, tako smo se hohotali in ploskali risarju, da smo na vse drugo pozabili.

Kar se odpro vrata in prikaže se profesor naravoslovja ter trešči tako naglo med nas, da še slike na tabli ni mogel nobeden zbrisati, marveč smo vsi razpršili se in stekli na svoje prostore po klopeh.

Profesor pogleda sliko na tabli, postane zelen in zabuči:

„Kdo je to narisal?“

Vse tiho, mi si le s komolci drug drugemu dajemo znamenja, da molčati. Profesor gleda po šoli in ko vidi, da nič ne bo, veli:

„Da mi te podobe nobeden ne zbríše. Grem po gosp. vodjo, potem bote že govorili, premalo vas bo. A gorje onemu, ki se predrzne izbrisati to podobo!“

Ko se sa razjarjenim profesorjem vrata zapró, skočimo skup in prisežemo, da risarja K. ne izdamo, naj pride kar hoče. Vsi trpimo zá-nj, če bo treba. Kdor bi le besedico črnil, gorje mu!

Čez par minut pride profesor nazaj z vodjo. Ta pogleda podobo, potem se kot puran razjarjen obrne po šoli in kriči:

„Kdo je to narisal? Naj pride ven!“

Tepec, če bi šel! Prav resno gleda K., kakor mi, vodjo, a glasu ni nobenega, nihče se ne gane.

„Ker sam ne pride, imenujte mi ga, to vam velim vsem in vsakemu!“ — se oglasi peneč jeze.

Prerok v puščavi. Vse tiho in mirno, kakor da bi stali pred fotografičnim strojem. Še K. nobeden ne gleda, da bi ga s tem ne izdal.

Vodja se ozira tje, gleda sém, gleda tje, ali ni gaznamenja, ki bi izdalo hudodelnika. Ko vidi, da nič ni, brenkne na milejšo, zapeljivjšo struno in reče:

„Kdor mi risarja te podobe pové, se ima nadjati kaj posebnega.“

Vse zastoj! Riba ni bolj tiha ko mi.

„Dobro! Že vidim, da se vsak boji tu vpricho drugih izdati ga. Bodi toraj obrok do jutri zjutraj. Če ga do tje ne zvem, se bo pokorila zá-nj vsa šola!“

Po teh ostrih besedah gre vodja, profesor nas pa opominja, naj izdamo tistega, ki hoče pahnuti s tem vso šolo v pogubo. Ali naša ušesa so gluha za take besede — in tisti popoldan nas je dobilo več slabe rede, ker nismo dobro odgovarjali. —

Zvečer smo imeli shod v „zvezdi“. Prišli smo vsi in zarotili se še enkrat, da molčimo in, če treba, trpimo. Kdor bi pa izdal risarja, naj se trese. K tej konferenci je prišlo tudi več osmo- in sedmošolcev, ki so nas vrlo podprli v tem sklepu. Skoro je bilo to odveč, ker smo bili tako vsi eden.

Pač, ne vsi. Med nami je bil eden, sin uradnika z Dunaja v Ljubljano prestavljenega. Ko je namreč ta prišel s škotske gimnazije na Dunaji med nas, smo imeli veliko opraviti ž njim, predno smo ga vkrotili. Najprej se ni hotel učiti slovenskega jezika, zato je dobil

predlog v zbornici v temeljeval in zagovarjal princ Alojzij Lichtenstein. Večina poslancev želi, da bi se z Veliko nočjo sklenilo sedanje zborovanje državnega zbora in večina bode tisti dni pretresala, kateri predlogi naj se dotlej rešijo in kateri odlože na jesen.

Kako težavna je sestava novega ministerstva in kolike previdnosti je avtonomistični stranki treba, da levica zopet ne pride na krmilo, je razvidno iz poljskih listov, ki se iz zgolj sovraštva do Rusije boje ministerstva iz sedanje večine vzetega. „Ministerstvo desne, piše „Czas“, bi bilo politično klateviteštvo in med vsemi poskušnjami najnevarnejše. Ako bi ta poskušnja spodletela, bi morala priti ustavoverna reakcija in bankerot avtonomističnih načel za kakovih 10 let. V takem kabinetu bi Poljaki še ne smeli biti, ker oni niso enih misli s prenapetostjo, zagrizenostjo, nauki, sanjarijami in zaslepljenostjo pravne stranke in njenega ginljivega hrepenenja po zvezi z Rusijo.“ Enako piše „Dziennik Polski.“ Iz tega je razvidno, da se Poljaki prav nič ne ozirajo na splošnje želje našega cesarstva in njegovih narodov, ampak edino le na svoje lastne koristi, in da jih pri vseh rečeh vodi sovraštvo do Rusije, dasiravno drugi narodi v zvezi z njo vidijo najbolje in najgotoveje poročstvo za blagor in srečo Avstrije. Zato pa Poljaki niso politikarji, ker jih vodijo le osebna čutila, mržnja ali prijateljstvo, in ko bi imeli lastno kraljestvo, bi ga gotovo ravno tako spravili v pogubljenje, kakor v preteklem stoletju.

Z Gorenjskega, 31. januarja. *) Primirjaje oba spisa — respektorjevo kuharico v „Brenceljnu“ in „Poslano“ v „Narodu“, rečem, da tudi pičice več olikanosti ni najti v zadnjem, kakor v prvem in nejevoljen sem dal „Narodu“ z roke, ker celó milostl. knezoškofa vvrstuje, češ, da bi več izdalo. Jaz obsojujem to, če „Brencelj“ privatne družinske skrivnosti razglasuje — graje vreden pa je na vsak način g. stolni kapelnik, ako nima toliko srca za Slovence, da bi se volitev vdeleževal.

Pa čez to pisati ni moj namen, temuč namenil sem se le nekaj vrstic pisati zaradi petja in liturgije, in prosim mi prostora v „Slovincu“

*) Zavoljo dopisa „S Šentvida nad Ljubljano“ v 2. števil. „Cerkv. Glasbenika“ priobčimo ta dopis, ki je eden najzmernejših, kar smo jih o tej zadevi prejeli. Vredn.

tu in tam kak prijazen dregljaj s komelec ali pestjo; to mu je tako malo po volji bilo, da je nas zatožil profesorju, kar je pa nas zopet napotilo, da smo ga krstili s šolsko gobo. Ali bodi si, da mu je bilo to premalo, bodi si, da je mislil po nemški navadi nas strahovati s profesorjem, naprosil je očeta, da nas je šel tožit k vodji. Mi smo pač vse vtajili, da ni bilo nič s pritožbo, spoznali smo pa, da ima naš prijatelj hudo bolezen, ktera se ne dá drugje ozdraviti, kakor „pod Turnom“ v bajerji. Zvabili smo ga toraj tje in tam je bil krščen po stari šegi, namreč trikrat ves pomočen v vodo. To je pomagalo, postal je naš in se začel tudi slovenskega učiti, ker mi nismo v šoli med seboj govorili nič družega ko slovenski.

Ta sošolec je bil toraj edini, ki nam je še skrbi delal. Zato so ga pri shodu v zvezdi prijeli trije najmočnejši in v pričó vseh nas ga zarotili ter obljubili mu, da bo drugi dan zmeril s svojim životom visokost od okna do tal z družega nadstropja, če se kaj zvé, ker drug izmed nas nobeden ne bo nič povedal. Revše preresetano se je treslo, ker je vedelo, da mi ne dajemo praznih obljub, in se zarotilo, da

ne odreči, ko bi ta tudi ne bil z menoj v vsem enih misel. „Slovenski Narod“, kterega zmerno in taktno postopanje je najnovejšemu stalnemu njegovemu naročniku porok, da mu bo ustrezal, je pisal še poleti minulega leta za odpravljenje latinščine pri službi Božji, kar je „Slovenec“ po spretuem peresu energično odbijal. Tej izvrstni razpravi sem popolnoma pritrjeval in ji bom pritrjeval do konca svojih dni. Pri vsem tem pa s svojim notranjim ne pridem v nobeno nasprotje, ako glede petja nisem preveč strog. Na Laškem je pač ljudstvu vse enako, če se tudi latinski poje, ker mu je jezik razumljiv — ne pa tako na Slovenskem. Mi moramo o tej reči na ljudstvo se ozirati. Pri nas ljudstvo ob nedeljah in praznikih službo Božjo tako zvesto obiskuje, da gotovo za nobenim drugim ljudstvom ne zaostaja. Nam mora tedaj pred vsem na tem ležeče biti in je tudi naša dolžnost, ljudstvo v tej zvestobi in gorečnosti ohraniti. To se pa nikakor ne bo zgodilo, ako slovensko petje spodrivamo.

Reče se pač, da tega nihče noče, — toda vzemimo fare, kjer je sam duhoven, — vzemimo božične, velikonočne praznike, katerih je več pa je vselej peta maša, in ti prazniki naj bi minuli, ne da bi slišalo ljudstvo njemu priljubljene in srca človeška razveseljevajoče pesmi; to gotovo ljudstvu ni v spodbujevanje in zato se pritoži, ako mu domačih pesem ne privoščijo, in marsikteri začne domačo farno cerkev zapuščati in hodi rajši drugam ali tudi nikamur in lahko se reče, da tudi Rim, če so mu okolščine znane, tega nikakor ne želi, tem manj, ker je tudi drugim narodom še veliko več pravic pustil. To se lahko reče, ne da bi bil kdo prerok, naj bo še toliko prizadevanja, da to nikoli ne bo, da bi se po vseh farah pri petih mašah izključljivo le latinski pelo in še celo tudi introitus, offertorium, communio.

Ali pa zamorem očitati duhovniku, da ima greh, če v njegovi cerkvi pri peti maši latinski ne pojó? Jaz vsaj mislim, da ni nobenega, da bi kaj tacega trdil. S tem pa nečem reči, da bi se latinski ne smelo peti. Naj se le poje, kjer so moči za to, posebno po večih farah, kjer sta po dva opravila ali kjer je opravilo z leviti; naj bi se pa tudi precej tako ojestro ne obsodilo, če se vmes kaka prazniku primerna pesem zapoje; — ali da bi se tako daleč prišlo, da ne bi hotel duhovnik celó na godu cesarjevem „Te Deum“ zapeti, ko bi pevci od-

bo prej jezik si odgriznilo, predno kaj reklo. In to besedo je tudi držal, čeravno so drugi dan profesorji njega najhuje stiskali.

Prišel je drugi dan. Vsi po šolskih klopek mirno čakamo, da bije šolska ura. Res pride direktor, a ne sam, marveč za njim vsi naši in še drugi profesorji, da napolnijo oder. Mi stojimo po klopek kakor okamenjeni, nobeden ne spremeni obraza, ne premakne života. Vodja se oglasi slovesno:

„Včerajšnji opominj ni pomagal nič. Toraj zahtevam od vse šole, da mi izda tistega, ki je narisal podobo. Pet minut dam časa za premislek.“

Smrtna tihota. Zbor profesorjev gleda nas, mi pa nje. Čez pet minut ponovi direktor svojo zapoved. Vspeh je isti. Nič bolje ni, ko obrok vnovič za pet minut podaljša. S tem je pa tudi njegova prizanesljivost pri kraji.

„Ta trdoglavnost je pa čez vso mero, — pričakujte sodbe“ — zagromi in odide s profesorji, na odru pustivši le našega redovnika.

To je bil dan! Kar se z vseh skup ne spravi, se bo spravilo morda s kakega posameznega rahlejših čutnic z žuganjem, prigovar-

pevali slovensko zahvalno pesem, temu jaz ne morem pritrđiti.

Tako naj bi se nekoliko bolj oziralo na ljudstvo naše, naj bi se pred vsem drugim za to prizadevalo, da se vse necerkveno iz cerkve odpravi, postavim: marši, polke in okrogle in pesmi s posvetnimi napevi in da se dobre cerkvene pesmi naznanjajo in razširjajo, in gotovo bo vsak za to delo in ta trud hvaležen.

Kar pa liturgijo zadene, vprašam: ali je boljše ali slabše, kakor je bilo poprej? Reko se je, da je treba edinosti v liturgiji. Ali jo imamo zdaj? Kaj še! Očitano se je poprej, da se v škofiji ljubljanski pri blagoslovu z najsvetejšim Rešnjim Telesom na več načinov ravna, ali do zdaj se poprejšnji načini niso še zmanjšali, ampak še le pomnožili so se. Slišal sem, da nek gospod noče več dati blagoslova pred peto mašo, kakor je bilo skoz in skoz v navadi, ampak da daje le en blagoslov po sveti maši, med tem drugi gospod dela kakor poprej, in si tako v eni in tisti cerkvi nasproti delata. Občni zbor „ceciljanskega društva“ je bil teh misel, ne spreminjati obredov samovlastno, pa kaj pomaga vse to, če se potem ne ravna, kar večina za dobro spozna!

Ako imenik duhovnov ljubljanske škofije odprem, najdem na 16. strani: „Liturgiam ecclesiasticam docet: D. Flis Joannes.“ Ta torej je v ljubljanski škofiji postavljen učitelj liturgije, kateri uči gg. bogoslovce, prihodnje duhovne v tisti, in kolikor časa ta uči, da se dva blagoslova z intoniranjem: „Tantum ergo“ in „Genitori“ dasta, ne gre nikomur se zoperstavljati. Toraj ne samovlastno spreminjati obredov, kakor jih imamo!

Edinosti je treba in da je, ni treba družega, kakor da vsi tako delamo, kakor učitelj liturgije uči, in to je pri vseh obredih in to toliko časa, dokler prečastito knezoškofijstvo drugače storiti ne veleva.

H koncu naj še to pristavim, da vredništvo „Cerkvenega Glasbenika“ ne sme misliti, da so vsi tisti, kateri so ná nj naročeni, z njim v vsem enih misel. To se je lahko prepričalo pri občnem zboru. Ko bi bila večina njegovih misel, kdo je zabranil, dalje zborovati! Toda, ravno ker je bila večina nasprotnih misel, je zapustila dvorano.

Pisal sem te vrstice le iz tega namena, da bi se nekoliko bolj zmerno postopalo, da bi dobra reč, da bi lep namen „cecilijinega

janjem in obetanjem. Šli smo toraj posamezno pred sodnijo profesorjev, konferenco imenovano, a tako, da tisti, ki je bil poklican, ko je opravil, moral je kar iti — ne vidivši drugih. Tudi mene so pestili, pa so toliko spravili z mene, kakor v Mostah masla iz pesa. Med tem izpraševanjem smo v šoli vedno grški brali s profesorjem redovnikom, drugi menda tri ure, jaz pa sem bil že prej poklican k „verhörü“. Zvedelo se ni nič, prav nič, čeravno so nekteri mehkejših občutkov pri izpraševanju celó solze točili.

„Kaj bo?“ — smo se prašali v pondeljek, ko se je imela sodba naznaniti nam. Vendar ponosni smo bili vsi ná-se in na vse druge, še celó Dunajčanu smo rekli, da je bil junak, kar je njega posebno povzdignilo.

Zopet pride sodnija profesorjev in vodja jo nam naznani. Ojstra je bila. Vsak deseti je dobil ječo v šoli za 8 ur, razen tega nakaznico na slab red v zadržanji, vse to poostreno z obljubo, da se bomo morali vsi prav dobro učiti, če bomo hoteli dovršiti šolo, a vendar pri nas ne bo ne „premijanta“ ne „odličnega“.

Molče smo mi poslušali in sprejeli to sodbo.

